



SERVEI D'EMERGÈNCIES
DE LES ILLES BALEARS

SEIB 112

PROGRAMA 112 A LES ESCOLES

GUIA DEL PROFESSOR



ANTECEDENTS: PROGRAMA PREVENTIU ILLES BALEARS SEGURES

QUÈ ÉS “ILLES BALEARS SEGURES”

ILLES BALEARS SEGURES és un programa preventiu dissenyat pels tècnics de la Direcció General d'Interior, Emergències i Justícia (DGIEJ) de la Conselleria d'Administracions Públiques adreçat a la població resident i als turistes que cada any ens visiten.

Amb aquest programa, el Govern de les Illes Balears ens recorda que vivim a una Comunitat segura, però que, malgrat tot, estem exposats a riscos naturals i tecnològics que sovint generen accidents originats per imprudències i que podrien evitar-se parant atenció a una sèrie de pautes senzilles de prevenció.

Aquestes pautes es difonen mitjançant consells d'autoprotecció relacionats amb 7 riscos diferents:

- Incendis forestals
- Incendis urbans
- Inundacions
- Tempestes
- Incidents a la muntanya
- Incidents a la platja
- Incidents a la llar

A aquestes pautes se n'afegeix una altra sobre el telèfon únic d'emergències 112, ja que un dels objectius d'aquesta campanya de prevenció és recordar al ciutadà que davant qualsevol tipus d'emergència té un telèfon únic d'ajut des del qual es coordinaran tots els recursos necessaris per atendre aquesta emergència.

La campanya té un caràcter viu i obert i es complementa amb altres consells, que es poden consultar a la pàgina web del Servei d'Emergències 112 (<https://112ib.caib.es>), i amb iniciatives de comunicació, com ara una guia ràpida per evitar accidents a la llar.

Amb la iniciativa que posam a les teves mans ens proposem obrir el debat de la prevenció a les escoles com a sector estratègic, no només pel que fa a la conveniència d'aportar coneixements pràctics de seguretat als infants, sinó pel paper que ells

mateixos poden jugar dins l'àmbit domèstic recordant als seus pares i mares com han d'actuar davant els riscos que es detallen dins la campanya.

EL PROGRAMA ILLES BALEARS SEGURES PER A INFANTS: 112 A LES ESCOLES

Emergències 112 ha intentat adaptar els continguts del seu programa preventiu als infants amb l'objectiu de promoure un debat a les aules amb els següents objectius:

- **Informar:** Donar a conèixer als infants els principals riscos als quals poden estar exposats en la seva vida quotidiana.
- **Educar:** Oferir als nins i nines pautes d'actuació que els permetin evitar els efectes negatius d'aquests riscos.
- **Treballar la cultura de la prevenció:** Fer-los reflexionar sobre la necessitat d'una actitud de precaució i seny davant les seves actuacions.
- **Difondre el telèfon 112:** Informar sobre l'existència del telèfon únic europeu per a les emergències i sobre el seu ús adequat.

Introducció

En una societat cada dia més tecnificada, el risc apareix com una realitat de la que cal prendre consciència per aprendre a prevenir-lo i així viure amb més seguretat. Vivim en una societat del risc, derivada dels efectes de la meteorologia adversa i la tecnologia. Per això, crear una cultura preventiva és una necessitat que s'imposa i creiem vital que els centres educatius afavoreixin totes les conductes encaminades a la prevenció.

La tasca principal dels centres escolars és transmetre els coneixements i les actituds necessàries perquè els alumnes vagin formant-se adequadament per fer front als reptes de la vida. Per aquest motiu, poden jugar un paper fonamental a l'hora d'educar futurs ciutadans crítics i conscients de la importància de la prevenció i dels comportaments adequats en el cas que es produeixi una emergència.

D'altra banda i, com a justificació legal, la Llei 2/1985, de 21 de gener, sobre Protecció Civil, en l'apartat IV de l'Exposició de Motius diu: "La tasca fonamental del sistema de Protecció Civil consisteix a establir l'òptim aprofitament de les possibles mesures de protecció a utilitzar. Conseqüentment, s'ha de plantejar no només de manera que els ciutadans assoleixin la protecció de l'Estat i dels altres poders públics, sinó procurant que ells estiguin preparats per assolir per si mateixos tal protecció. El projecte de Llei insisteix, per això, en els aspectes relacionats amb l'autoprotecció ciutadana. En els supòsits d'emergència que requereixin l'actuació de la Protecció Civil, una part molt important de la població depèn, almenys inicialment, de les seves

pròpies forces. I per això, com a primera fórmula d'actuació, calgui establir un complex sistema d'accions preventives i informatives, al qual contribueix en bona mesura el compliment dels deures que s'imposen als propis ciutadans, per tal que la població adquireixi consciència sobre els riscos que pot sofrir i es familiaritzi amb les mesures de protecció que, en el seu cas, ha d'utilitzar. Es tracta, en definitiva, d'aconseguir la comprensió i la participació de tota la població en les tasques pròpies de la Protecció Civil, de les quals els ciutadans són, alhora, subjectes actius i beneficiaris."

Així mateix, el Capítol II, art. 4.3 assenyala: "Els poders públics promouran activitats que sensibilitzin la població sobre les responsabilitats públiques en matèria de protecció civil. Així mateix, els centres d'ensenyament desenvoluparan, entre els alumnes, activitats que s'encaminin a l'assoliment|èxit dels finals|finalitats exposats en l'apartat anterior. Les esmentades activitats no tindran la configuració d'àrea de coneixement, ni es computaran a efectes de valoració acadèmica".

Aquesta guia pretén, per tant, dotar els professors d'un instrument útil per desenvolupar entre els seus alumnes actituds preventives davant els riscos i per preparar-los perquè siguin capaços d'autoprotegir-se i d'ajudar a protegir els seus companys en una situació de perill.

Concepte d'autoprotecció

S'entén per autoprotecció el conjunt d'accions i mesures adoptades pels ciutadans, tant de forma individual com de forma col·lectiva, encaminades a gestionar els riscos existents en les activitats humanes.

L'autoprotecció comprèn tres factors essencials:

- Identificació de perills susceptibles de generar risc per a l'individu i els seus béns.
- Prevenció de riscos, adoptant mesures que evitin o redueixin els accidents que suposen un risc per a la vida i els béns de l'ésser humà.
- Resposta a les emergències, per minimitzar el risc de pèrdues humanes i materials davant d'una situació d'accident.

Consells d'autoprotecció

Amb la finalitat de simplificar els continguts als infants, recollim els principals consells i situacions relacionats amb alguns d'aquets riscos descrits anteriorment i contemplats en el programa preventiu d'Emergències.

RISC 1: FOC

NO jugaré mai amb alcohol, benzina, sprays o líquids inflamables

NO jugaré amb mistos, encenedors o espelmes enceses

Què he de fer davant un incendi a casa o a l'escola?

M'allunyaré de les flames immediatament i avisaré els pares o els mestres, perquè ells sabran què fer.



Mai pujaré a un ascensor, fugiré per les escales
Si hi ha fum, m'acotaré i caminaré a quatre grapes

RISC 2: VENTADES

NO caminaré davall grans cartells publicitaris o bastides d'obres

NO m'aturaré rere murs tàpies i arbres

Què he de fer davant vents forts?

Tancaré bé les finestres i portes de ca meva

Diré als meus pares que assegurin tots els objectes de la terrassa, el balcó o les finestres perquè no surtin volant

Avisaré als meus pares o mestres si veig que un objecte pot caure des



de dalt, però mai m'aproparé a la zona.

RISC 3: TEMPESTES

MAI me situaré a l'aire lliure davall un arbre ni prop d'objectes metàl·lics

Què he de fer davant una tempesta

Si sóc al pati entraré a classe per protegir-me i si sóc al carrer, a casa o a un edifici tancat.

Tancaré bé portes i finestres

Recordaré als meus pares i mestres que desconnectin els aparells elèctrics



RISC 4: INUNDACIONS

NO travessaré mai un rierol, encara que sembli poc profund
NO aniré dins soterranis, garatges o coves

Què he de fer davant les inundacions?

M'allunyaré dels llits dels rius, torrents i barrancs

A casa i a l'escola, pujaré a les estàncies del primer pis, i si sóc a l'exterior pujaré a llocs alts per evitar que l'aigua arribi fins on soc.



Recordaré als meus pares i mestres que desconnectin la llum i agafin els objectes més valuosos, així com queviures i els documents més importants.

RISC 5: CALOR

Els nins i nines som més sensibles a la calor i podem sofrir els seus efectes negatius

Què he de fer davant una onada de calor?

Cercaré les zones més fresques o les ombres

Beuré molta aigua i sucres naturals, encara que no tingui set

Prendré fruita fresca

Demanaré als meus pares que no em donin menjar pesat



Em refrescaré a la piscina o em dutxaré amb freqüència

RISC 6: LA PLATJA

Què he de fer davant els riscos de les platges i piscines?

Demanaré que em protegeixin la pell amb crema solar

Utilitzaré una gorra

Intentaré estar sota el para-sol mentre no sigui a l'aigua

Respectaré el temps de la digestió

No m'allunyaré de la vora de la mar i sempre aniré a l'aigua amb el permís i la supervisió dels meus pares

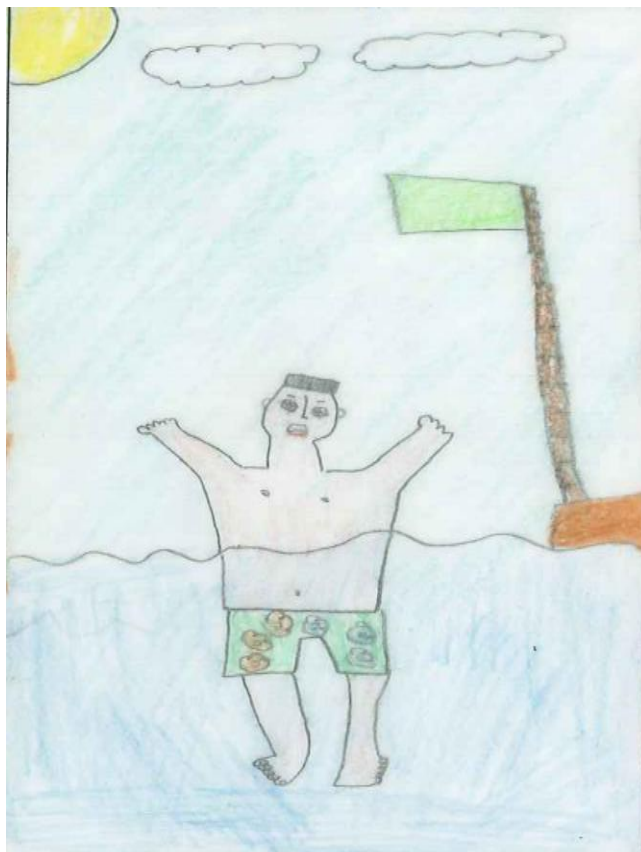
No nedaré dins el canal d'accés de les embarcacions

Si tinc calfreds o enrampades sortiré de l'aigua immediatament

Evitaré les zones de roques

Em fixaré en les banderes de perill per veure si em puc banyar:

- Amb bandera vermella el bany està prohibit
- Amb bandera verda no hi ha perill



- Amb bandera groga cal tenir precaució dins l'aigua
- Amb bandera taronja no hi ha cap socorrista

RISC 7: A LA MUNTANYA

No em separaré mai del grup

Què he de fer per evitar accidents a la muntanya?

Demanaré als meus pares que em posin la roba i les sabates més adequades

Duré prou aliments i aigua per a l'excursió en una motxilla que no pesi massa

Pararé atenció per on trepitjo per no torçar-me un turmell i caure
No encendré foc



Recolliré els fums i els duré a casa dins la motxilla

RISC 8: ACCIDENTS A CASA

NO tocaré els endolls, sobretot
quan estigui mullat
NO jugaré amb foc
NO jugaré amb envasos de
productes de neteja ni molt
menys beuré el seu contingut
NO jugaré amb ganivets
NO m'apujaré damunt cadires i
taules

Què he de fer per evitar accidents a la llar i a l'escola?

Abans de beure un líquid d'una
ampolla demanaré als meus pares
què és
Els medicaments no són caramels.
Només els prendré quan me'ls
donin els pares o el metge



Si he de pujar a l'ascensor, ho faré sempre amb
un adult conegut
Aniré amb compte amb la cuina, les cassoles i
paelles calents per evitar cremar-me
Evitaré tocar la planxa quan els meus pares la
fan servir

EL TELÈFON ÚNIC PER A LES EMERGÈNCIES

Què és?

Marcant Ú Ú Dos parlem amb el telèfon únic europeu per a les emergències i un operador ens atén per ajudar-nos davant una situació d'emergència o urgència.

Què és una emergència?

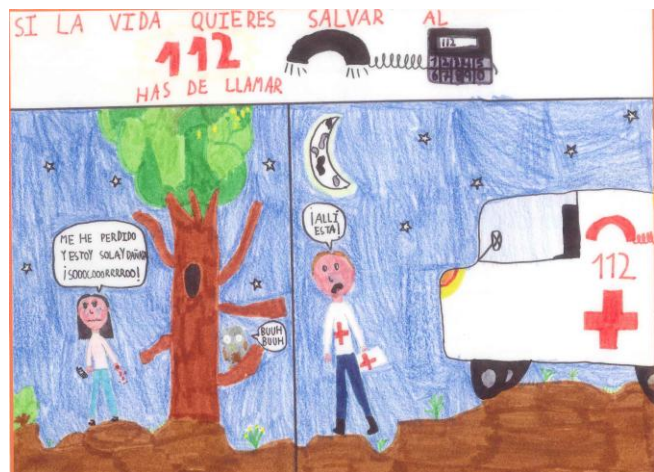
Tenim una emergència quan
sofrim un accident, un incendi,
necessitam urgentment un metge,
patim un agressió, ens han robat,
ens em perdut i necessitam que
ens trobin...

Quan podem telefonar a l'112?

Només quan tenim una
emergència de veritat: quan la
vida d'alguna persona es troba en
perill per algun motiu.

Com hem de cridar a l'112?

Des d'un telèfon particular o públic, simplement marcant 1-1-2
Des d'un telèfon públic no es necessiten monedes.



Recorda

El telèfon únic d'emergències no és per a jugar. Les bromes poden impedir que una persona que realment necessita ajuda no la rebi mentre tu tens ocupada la línia telefònica. Les bromes tenen càstig i la llei sanciona a qui les fa. A més, la tecnologia permet detectar el telèfon des del qual estam trucant a l'112.

Proposta d'Activitats amb els alumnes

A partir dels consells d'autoprotecció es proposa treballar lliurement a classe, seguint l'esquema que el professor vulgui, a fi i efecte de promoure el debat entre els alumnes, enfrontant-los davant cadascuna de les situacions que podrien viure en estar sotmesos als riscos definits anteriorment. L'objectiu seria veure com reaccionarien davant una situació de risc i informar-los del que han de fer.

Per facilitar-vos la tasca us oferim un seguit de propostes de treball que podrien anar en línia amb aquests objectius:

EL "KIT DE EMERGÈNCIES"

Desenvolupament Fer un collage, per grups, amb tots els elements que ha de portar un "kit d'emergències": ràdio, piles, aigua, aliments en conserves, llanterna, farmaciola...

Anàlisi Fer una anàlisi de quines coses és important tenir per si ocorre una situació d'emergència.

Posada en comú Comentar entre tots per a quines situacions val cadascun dels objectes que componen el kit d'emergència.

QUI VOL SER BOMBER, POLICIA...?

Desenvolupament Dividir la classe en grups de cinc alumnes i que cada equip faci un cartell (amb dibuixos o un collage) amb els components d'un equip d'emergència diferent (bombers, sanitaris, policies, etc.), que contingui: els membres de l'equip d'emergència, els vehicles i els instruments o eines de treball.

Anàlisi Diferenciar les funcions de cada servei d'emergència, així com els seus components, vehicles, etc.

Posada en comú Cada grup exposarà als altres el cartell que ha fet explicant-ho. Es posarà èmfasi en el **112** com a telèfon d'emergències.

EL CENTRE ESCOLAR: RISCS I MESURES D'AUTOPROTECCIÓ

Desenvolupament Dividir la classe en equips de cinc alumnes cadascun. Cada equip elegirà un escenari del col·legi (menjador, biblioteca...), dibuixarà el plànol en un cartell i hi assenyalarà tots els perills

que hi trobin, així com les mesures d'autoprotecció associades als mateixos.

Anàlisi

Analitzar per què aquests punts són perillosos i com afectarien en cas d'emergència. Distingir les mesures d'autoprotecció i els elements de protecció del centre escolar (extintors, senyals d'evacuació, etc.).

Posada en comú

Comentar per equips el que han trobat als diferents escenaris, ajudats pel plànol que han fet. Posar èmfasi en els punts perillosos i en què es pot fer per a que deixin de ser-ho. Parlar de quins són els llocs més segurs per protegir-se en cas d'una emergència. Arribar a l'acord entre tots de realitzar un petit pla on quedin reflectits els llocs segurs, i deixar-lo penjat en un lloc de la classe durant cert temps.

COM EVACUAR EL COL·LEGI

Desenvolupament

Fer entre tota la classe un guió amb els passos i normes a seguir en l'evacuació del centre escolar. Posteriorment, dividir la classe en grups i fer un cartell amb cada un dels passos i normes, configurant un còmic amb tots ells.

Anàlisi

Desglossar els aspectes més importants a tenir en compte en l'evacuació del centre escolar.

Posada en comú

Comentar cada grup el cartell que ha realitzat i analitzar entre tots l'evacuació en el seu conjunt.

ELS SERVEIS D'EMERGÈNCIA

Desenvolupament

Realitzar un plànol del barri, poble o ciutat, i assenyalar on es troben i quines són les rutes a seguir pels diferents equips d'emergències per poder arribar com més aviat millor a una zona afectada per una emergència.

Anàlisi

Fer una anàlisi de les funcions que tenen els diferents serveis d'emergència: bombers, sanitaris, policia, servei 112.

Posada en comú

Comentar en gran grup les conclusions a les quals han arribat fent el treball sobre les funcions dels diferents serveis d'emergències, com avisar-los, el número de telèfon d'emergències 112, etc.

LA LLAR EN CAS D'EMERGÈNCIA: RISCS I MESURES D'AUTOPROTECCIÓ

- Desenvolupament** Els alumnes, juntament amb els seus pares i germans realitzaran una anàlisi dels perills existents a la llar i elaboraran un pla familiar d'emergència; què fer, a qui cridar, on evacuar, què emportar-se...
- Anàlisi** S'analitzaran els riscos que hi pot haver a cada zona de la casa, així com les mesures d'autoprotecció i els diferents apartats del pla d'emergència familiar.
- Posada en comú** Cada alumne presentarà el seu pla d'emergència familiar i es comentarà entre tots, com el van realitzar entre tots els membres de la família: a quins acords van arribar, l'interès dels pares cap a la prevenció, etc. En funció del que diguin els alumnes, el professor els ha de portar a comprendre la importància de la prevenció per evitar molts accidents.
- Activitat complement.** "Motxilla d'emergències": Buscar informació sobre quines són les coses més importants que cal tenir preparades per si ocorre una emergència (Farmaciola de primers auxilis, menjar no perible, manta, llanterna i piles de recanvi, articles d'higiene, una ràdio, etc.).

Una vegada que els consells d'autoprotecció s'hagin treballat a classe a través de qualsevol d'aquestes propostes o bé d'altres suggerides i/o ideades pels professors, el Servei d'Emergències de les Illes Balears 112 proposa la realització d'un treball conjunt per la classe sobre la prevenció dels riscos i l'ús del telèfon únic d'emergències 1-1-2 com aliat davant una emergència. Aquests treballs els podeu remetre a:



SEIB 112
C/. Francesc Salvà s/n. Es Pinaret
07141 Es Pont d'Inca (Marratxí)
Mallorca

Així mateix, els centres que hagin seguit aquest programa i desitgin conèixer de prop el centre d'operacions del telèfon únic d'emergències estan convidats a una visita guiada prèvia concertació.

A tal efecte podeu demanar hora a través del telèfon 871 114 274 de 8 a 15 hores.

Us agraïm la col·laboració en la difusió de la cultura de la prevenció. Entre tots intentarem mantenir una societat més segura davant els riscos a què ens enfrontem en el nostre dia a dia.



Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Administracions Públiques
Direcció General d'Interior, Emergències i Justícia

